

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. LXXXVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

A promissum tempestate impeditur: sapienti non nocetur à paupertate, non à dolore, non ab aliis tempestatibus vitæ. Non enim prohibentur opera eius omnia, sed tantum ad alios pertinentia: ipse semper in actu est, non in effectu. tunc maximus, cum illi fortuna se opposuit: tunc ipsius sapientiæ negotium agit, quam diximus & alienum bonum esse, & suum. Præterea, ne aliis quidem tunc prodesse prohibetur, cum illum aliqua necessitates preinunt. Propter paupertatem ¹⁰ prohibetur docere, quemadmodum tractanda respublica sit: at illud docet, quemadmodum tractanda sit paupertas. per totam vitam opus eius extenditur. Ita nulla fortuna, nulla res, actus sapientis excludit. Id enim ipsum agit, quo alia agere prohibetur. Ad utrosque casus aptus est: bonorum rector, & malorum victor. Sic, inquam, se exercuit, ut virtutem tam in secundis quam in aduersis exhibeat: nec materiam eius, sed ipsam intueatur. Itaque nec paupertas illum, nec dolor, nec quidquam aliud quod imperitos auertit & præcipites agit, prohibet. Tu illum premi putas malis? vitur. Non ex ebore tantum Phidias sciebat facere simulacra, faciebat ex ære: si marmor illi, si adhuc viliores materiam obtulisses, fecisset quale ex illâ fieri optimum posset. Sic sapiens virtutem, si licebit, in diuitiis explicabit; si minus, in paupertate: si poterit, in patriâ; si minus, in exilio: si poterit, imperator; si minus, miles: si poterit, integer; si minus, debilis. quamcumque fortunam acceperit, aliquid ex illâ memorabile efficiet. Certi sunt domitores ferarum, qui sæuissima animalia & ad occursum ¹¹ exterrantia hominem, docent pati iugum: nec asperitatem excussisse contenti, ¹² vsque in contubernium mitigant. Leonibus magister manum insertat, ¹³ osculatur tigrim suus custos, elephantem minimus Æthiops iubet ¹⁴ subsidere in genua, & ¹⁵ ambulare per funem. Sic sapiens est artifex domandi mala. Dolor, egestas, ignominia, carcer, exilium, & ¹⁶ vbiicumque horrenda, cum ad hunc peruenere, mansueti sunt.

EPIST. LXXXVI.

C

DE villâ Africanæ, adficio & balneo, nec polito, nec lauto. Contra luxum sui aui. In extremo, de oleis ferendis, occasione villæ.

IN ipsâ Scipionis Africanæ villâ iacens hæc tibi scribo, ¹ adoratis manibus eius & arâ, quam sepulcrum ² esse tanti viri suspicor: animum quidem eius in cælum, ex quo erat, redisse persuadeo mihi. non quia magnos exercitus duxit (hos enim & Cambyfes furiosus, ac furore feliciter vsus habuit) sed ob egregiam moderationem pietatemque, magis

10. PROHIBETUR DOCERE.] Factis nempe & vsu: quia ex censu ad rempublicam admittebantur. Non prohibetur scriptis: ut Zeno, Chrysippus, alij.

11. EXTERRENTIA HOMINEM.] Rectè ad sensum Muretus: quid ita tamen libri omnes, expauentia? Legam: ad occursum expaudenti ea homine: aut certe, expaudentia, sit legendum.

12. VSQUE IN CONTUBERNIVM.] Vt unâ degant, ac versentur.

13. OSCVLATUR TIGRIM.] Hæc talia in ludis publicè tunc exhibita, & obseruata.

14. SUBSIDERE IN GENVA.] Ad rectorem illum cervice accipiendum.

15. AMBVLARE PER FUNEM.] Suetonius Galba, cap. VI. atque ibi Scholiasta: nos in epistolâ super Elephantis.

16. VBI CUMQUE HORRENDA.] Quidam libri, quæcumque: fuerit, cuiuscumque.

EPIST. LXXXVI. 1. ADORATIS MANIBUS EIVS ET ARÂ.] Arâ, quæ DIIS MANIBUS ex more poni solet, & millena aliquot hodie existant. Tamen meus & quidam arcâ, quod valde amplector, non tam quia cineres siue urnas in Arcis aut loculis lapideis conditos etiam sciam, quàm quòd mos gentis Cornelia tale hic poscat. De eo Plinius lib. VII. In gentem Corneliâ nemo ante Syllam Dictatorem traditur crematus. idque voluisse, veritum talionem, eruto C. Marij cadauere. Atquin ex eâ Scipio, ergo in arcâ cadauer conditum.

2. ESSE TANTI VIRI SUSPICOR.] Cur suspicaris tantum? quia ambegebatur, & potuit Cenotaphium modò esse. Cerèd alterum aut hic, aut iuxta Romanam fuit, vbi item ostendebatur sepulchrum. Linius XXXVII. Africanum alij Romæ, alij Linterni, & mortuum, & sepultum, tradunt. Vtrobique monumenta ostenduntur, & statux. De statuâ, nihil hic Seneca, & oportet translatam fuisse. Communior autem fama de Linterno fuit: pro quâ Strabo & Valerius.

AA 2

3. AVT

magis in illo admirabilem, cum reliquit patriam, quam cum defendit. Aut Scipio Romæ deesse debebat, aut Romæ libertas. Nihil, inquit, volo derogare legibus, nihil institutis. æquum inter omnes ciues ius sit: utere sine me beneficio meo patria. causa tibi libertatis fui, ero & argumentum. Exeo, si plus quam tibi expedit, creui. Quid ni ego admittere hanc magnitudinem animi, quâ in exsilium voluntarium secessit, & ciuitatē exonerauit? Eò perducta res erat, ut aut libertas Scipioni, aut Scipio libertati faceret iniuriam, neutrum fas erat. Itaque dedit locum legibus, & se Liternum recepit, tam suum exsilium Reip. imputaturus, quam Hannibalis. Vidi villam structam lapide quadrato, murum circumdatum siluæ, turres quoque in propugnaculum villæ utrimque subrectas. Cister-nam ædificiis ac viridibus subditam, quæ sufficere in usum vel exercitus posset. Balneo-lum angustum, tenebrososum ex consuetudine antiquâ, non videbatur maioribus no-stris caldum, nisi obscurum. Magna ergo me voluptas subit, contemplantem mores Sci-pionis ac nostros. In hoc angulo ille Carthaginis horror, cui Roma debet, quod tantum semel capta est, abluetur corpus laboribus rusticis fessum: exercebat enim opere se, ter-ramque (ut mos fuit præcis) ipse subigebat. Sub hoc ille tecto tam fordido steterit, hoc illum pauimentum tam vile sustinuit. At nunc quis est, qui sic lauati sustineat? pauper sibi videtur ac sordidus, nisi parietes magnis & pretiosis orbibus refulserunt; nisi Alexandrina marmora Numidicis crustis distincta sunt; nisi illis vndique opeto-fa & in picturæ modum variata circumlitione prætextitur, nisi vitro absconditur ca-mera; nisi Thasius lapis, quondam rarum in aliquo spectaculo templo, piscinas no-stras circumdedit; in quas multâ sudatione corpora exinanita demittimus; nisi aquam

3. AVT ROMÆ LIBERTAS.] Ita Muretus, suâ non Seneca mente. Nam libri plerique omnes, aut Roma in libertate: quidam, aut Roma libertati quomodo & Otho Frisingensis legit & transcripsit lib. II. cap. XL. Vetera nempe hæc menda sunt: ego emaculæ, aut Romæ libertati. Aut deserere Romam Scipio debebat, aut premere eius (Scipione indignum) libertatem. Quid ita quia præsens erans libertati erat, ob opes & gratiam: & ipse magni animi facta iam ediderat supra eam: Lintum, Valerium, atque alios vide. Huc faciunt omnino sequentia. Siquis tamen, cum Othone, Roma libertati, volet: sensus esto, Parum tuita Roma libertatem esset, illo præsentem.

4. ERO ET ARGUMENTVM.] Docebo, quam nil nisi æquale & ciuile possis ferre.

5. LITERNVM RECEPIT.] Quod aliàs Linternum: fuitque iuxta Cumas, procul à Baiis octavo lapide.

6. PRETIOSIS ORBIBVS.] Nam crustas aut segmenta marmorum varîè figurabant, in orbem, in ovum, in quadratam, in quadratam. Ita & Iuuenalis Lacedæmonium orbem dixit.

7. ALEXANDRINA MARMORA.] Plura sanè Alexandria & Aegypto aduehebantur, Luculleum nigricans, Ophites maculans, Porphyrites puniceans, & hæc ipsa iterum distincta: an autem vnum aliquod propriè Alexandrinum dictū fuerit, ignoro.

8. NUMIDICIS CRUSTIS.] Atquin Isidorus negat crustis aptum. Nam ita ait: Numidicum marmor Numidia mittit, ad cutem succum dimittit croco similem, vnde & nomen accepit, non crustis, sed in massa & liminum usu aptum. Vbi quod est, ad cutem, lege cotem: & vult core attritum, talem succum crocinum emittere. At de crustis, large fallitur: Plinium vide lib. XXXV. cap. 1.

disertim contra afferentem. Male autem eundem legit ac transcripsit libro XXXVI. cap. VI. ubi ista: Numidicum marmor non in columnis tantum crustisve, sed in massa ac vilissimo liminum usu, nisi quis emendat (& velim) in Isidoro: non crustis modo, sed.

9. CRUSTIS DISTINCTA SVNT.] Sidonius II. epist. 11. negat in suo balneo hæc esse. Non illic Paros, Caryllos, Phryges, Numide, rupium variatarum posuere crustas. Vary igitur generis coloris, crusta parietes distinguebant. Adde Plinium, sodes, XXXV. cap. 1. & videbis Neroniano auro hoc tale inuentum.

10. IN PICTURÆ MODVM.] Musium opus intelligit, quo solent ambire quadras aut orbis, & velut marginare. Ideo addit, circumlitionem prætexti. Vera autem etiam pictura in Musiis, id est varie rerum forma.

11. NISI VITRO ABSCONDITVR CAMERA.] Plinius XXXVI. Pulsa ex humo pauimenta in cameras transferre, è vitro: nouitium & hoc inuentum. Statius in ipso Etrusci balneo:

Effulgent camerae vario fastigia vitro. Reperio & loco marmoris, Vitrum in Bibliothecæ parietibus, apud Boetium: in domus ipsius, apud Vopiscum in Firmo.

12. MVLTÀ SVDATIÖNE EXINANITA.] Nam post sicum balneum, siue Laconicum, quidam in piscinas, frigidamque descendebant. Martialis VI. de Balneo Tuccæ:

Ritus si placeant tibi Laconum,
Contentus potes arido vapore,
Crudâ Virgine Martiæ mergi.

Quomodo autem ibi Virgine, aut Martia? ita, illi: quia ex Aqueductibus, concessu Principum, derivabant. Frontinus dicit, & palam Statius plusculis versibus in Balneo Etrusci.

13. CORPORA EXINANITA.] Sic epistolâ CVIII. Deco-

Aquam ¹⁴ argentea epistomia fuderunt. Et adhuc plebeias fistulas loquor: quid cum ad balnea libertinorum peruenire? quantum statuarum, quantum columnarum est nihil sustinentium, sed in ornamentum positarum, ¹⁵ impensæ causâ: quantum ¹⁶ aquarum per gradus cum fragore labentium? Eò deliciarum peruenimus, ut ¹⁷ nisi gemmas calcare nolimus. In hoc balneo Scipionis minimæ sunt rimæ, magis quàm fenestree, muro lapideo exsectæ, ut sine iniuriâ munimenti, lumen admitterent. At nunc ¹⁸ blattaria vocant balnea, si qua non ita aptata sunt, ut ¹⁹ totius diei solem fenestris amplissimis recipiant; nisi & lauantur simul ²⁰ & colorantur, nisi ex folio agros & maria prospiciunt. Itaque quæ concursum & admirationem habuerant ²¹ cum dedicarentur, hæc in antiquorum numerum reiciuntur, cum aliquid noui luxuria commenta est, quo ipsa se obrueret. At olim & pauca erant balnea, nec vlllo cultu exornata. Cur enim ornaretur ²² res quadrantaria, & in usum, non ablectamentum reperta? ²³ Non suffundebatur aqua, nec recens semper ²⁴ velut ex talido fonte currebat: nec referte credebant, in quam perlucidâ sordes deponerent. Sed, dij boni, quàm iuuabat illa balnea intrare obscura, & ²⁵ gregali tectorio inducta, quæ scires Catonem tibi ædilem, aut Fabium Maximum, aut ex Cornelis aliquem manu suâ temperasse? Nam hoc quoque nobilissimi ²⁶ ædiles fungebantur officio, intrandi ea loca quæ populum receptabant, exigendi quæ munditias, & vtilem ac salubrem temperaturam: non hanc, quæ ²⁷ nuper inuenta est, similis

Decoquere corpora, & sudoribus exinanire. *Tamen meliores libri, exsanata, & alij alludunt: ego etiam adfertum olim iui Elect. l. cap. xvi.*

14. ARGENTEA EPISTOMIA.] *Proba vox, & obitacula significat, ori vasorum aut labrorum (ut hic) indita, quibus versis, liquorem emittant. Libri tamen epistomica, aut epitomia ferè habent: vnde Tac. Cuiusmodi placitum, epitomia reponere, quæ vox Verticilla significat, proprie quibus aliquid intenditur, ut chorda aut fides. Sed de argento, etiam Statius in Balneo Etrusci,*

Nil ibi plebeium, nusquam Temesæa notabis
Æra, sed argento felix propellitur vnda,
Argento quæ cadit, labrisque nitentibus instat.

15. IMPENSÆ CAUSSA.] *Non in usum, sed ut opes ostentent. Plinius hoc appellat, lautitiæ causâ. xxxvi. cap. vi. Columnis utebantur antiqui nec lautitiæ causâ, sed quia firmius aliter statui non poterant.*

16. AQUARVM PER GRADVS.] *E labris aut receptaculis, in solia inferiora & subiecta.*

17. NISI GEMMAS CALCARE.] *Tale Statius in Tiburtino Mantly: Calcabam nec opus opus. Plinius xxiii. cap. xii. ostendit vulgò etiam strata argento balnea mulierum fuisse: imò passim pavimenta aurata. Seneca De Ira l. iii. cap. xxxv. Qui nolunt domi nisi auro pretiosa calcare. Et Epist. xvi. Non tantum habere, sed calcare diuitias.*

18. BLATTARIA VOCANT.] *Satis commode quidem, nam id genus lucem fugit, & tenebrosis balneis gaudet, innasciturque. Idem Plinius.*

19. TOTIVS DIEI SOLEM.] *Laudat & Lucianus in Balneis rō wpeyēs, benè luminosum: & Martialis, de illo Tuca:*

Lux ipsa est ibi longior, diesque

Nulla tardior à loco recedit.

Statius, in Etrusci: Multus ubique dies. Plinius lib. i. epist. l. iii. Balneum plurimus sol implet, & circumit.

20. ET COLORANTVR.] *Solent sub die in solari, post unctionem: hic licet & libet in ipso balneo, sic aprico.*

21. CVM DEDICARENTVR.] *De publicis balneis accipe, atque ea sollemniter solent vñibus populi dedicari.*

22. RES QUADRANTARIA.] *Notum est, quadrantem mercedulam balneatoris fuisse.*

23. NON SUFFVNDEBATVR AQUA.] *A seruo ministro? imò opinor etiam tunc habuisse, qui subseruiunt. An potius è vasis illis labrisque, non manabat calida assidue aqua? Nam sequitur:*

24. VELVT EX CALIDO FONTE.] *Quod ad Dracones, aut Milliaris, in quibus calefiebat aqua, liceat referre, aut ad labra exceptoria, & per epistomia, de quibus dictum, effundentia. De Milliaris, vide Quæst. Nat. l. iii. cap. xxiv.*

25. GREGALI TECTORIO.] *Si rectum est, vulgare tectorium è calce explico, non marmore aut crustis. Sed meus & alij, gratali tectorio, quidam gregali: ex quo aliquis, cretali.*

26. ÆDILES FVNGEBANTVR.] *Quorum erat loca inspicere, & curare valetudini apta, aut vsibus cottidianis, ut munda ea aptaq; essent. Sic popinas, ganças, balneas, & hæc talia tuebantur: quæ Seneca alibi dicit, loca Ædilem metuentia. De quibus ego ad Taciti Annal. l. ii. in fine. Proprie autem de Balneis, noto & in Plutarcho l. iii. Quæst. Nat. cap. x. Ignis ex oleâ, inquit, inimicus est balneis, & tabulata ac fornices subditus labefactat. Idè periti Ædiles non permittunt Balnearum redemptoribus lignis oleaginis uti, sicut nec lolium conicere in ignem aut herbas, quòd horum vapor grauedines capitis ac vertigines concinnat.*

27. NVPER INVENTA EST, SIMILIS INCENDIO.] *De quâ & Plutarchus Quæst. commu. viii. cap. ix. Olim, inquit, temperies balnearum erat, & remissio, adèd ut rex Alexander febricitans iaceret in balneo, & Gallorum coniuges pultis ol-*

similis incendio. adeò quidem vt conuictum in aliquo scelere feruum, viuum lauari oporteat. Nihil mihi videtur iam interesse, ardeat balneum, an caleat. Quantæ nunc aliqui rusticitatis damnant Scipionem, quòd non in caldarium suum ²⁸ latis specularibus diem admiserat? quòd non in multâ luce decoquebatur, & exspectabat, vt in balneo concoqueret? O hominem calamitosum, nescit viuere! ²⁹ Non pacatâ aquâ lauabatur, sed sæpe turbidâ, & cum plueret vehementiùs, pænè lutulentâ. Nec multum eius intererat, an sic lauaretur: veniebat enim, vt sudorem illuc ablueret, non vt vnguentum. Quas nunc quorundam futuras voces credis? Non inuideo Scipioni: verè in exilio vixit, qui sic lauabatur. Imò si scias, non quotidie lauabatur. Nam, vt aiunt qui prisca mores vr̄bis tradiderunt, brachia & crura quotidie abluabant, quæ scilicet fordes opere collegerant: ceterum toti ³⁰ nundinis lauabantur. Hoc loco dicet aliquis, liquet immundissimos fuisse. Quid putas illos oluisse? militiam, laborem, virum. Postquam munda balnea inuenta sunt, ³¹ spurciores sunt. Descripturus infamem & nimis notabilem deliciis Horatius Flaccus, quid ait?

³¹ *Pastillos Rufillus olet.* —

Dares nunc Rufillum, perinde esset, ac si hircum oleret, & Gorgonij loco esset, què idem Horatius Rufillo opposuit. Parum est sumere vnguentum, ni bis die terque renouetur, ne euanescat in corpore. Quid, quòd odore tanquam suo gloriantur? Hæc si tibi nimium tristitia videbuntur, villæ imputabis: in quâ ³³ didici ab Ægialo diligentissimo patrefamilia (is enim nunc huius agri possessor est) quamuis vetus arbutum posse transferri. Hoc nobis senibus discere necessarium est, quorum nemo non oliuetum alteri ponit. Quod vidi, hoc dico: illud arboretum trimum aut quadrimum fastidienti fructus autumnò deponere. te quoque proteget illa, quæ

Tarda venit, seris factura nepotibus umbram,

vt ait Virgilius noster: qui non quid verissimè, sed quid decentissimè diceretur, adspexit; nec agricolas docere voluit, sed legentes delectare. Nam (vt omnia alia transeam) hoc quod hodie mihi necesse fuit reprehendere, adscribam:

Vere sabis satio est, tunc te quoque medica putres

Accipiunt sulci, et milio venit annua cura.

An vno tempore ista ponenda sint: & ³⁴ an vtriusque verna sit satio, hinc æstimes licet.

Iunius

las in balnea inferentes, vnâ cum liberis vescerentur, ibi lauantibus. Νὺν δὲ λυτῶσιν εἶκοι τὰ βαλανία, καὶ ὑλακτέσι, καὶ ἀπαράττωσι. ὁ δὲ ἐλκόμενος ἀπὸ ἐν αὐτοῖς, ὑγροῦ μίγματος καὶ πυρὸς ἡγεμονίας, ἐδὲν ἐν τῷ σώματι οὐ σὺ χρεὶν ἀγνῆ, ἀλλὰ πᾶσαν ἀτομον κλονί καὶ ταραξοῖ καὶ μεθίστησιν ἐξέρχεται, ἀ χειρὶ ἢ πατὸς ἐισσομένη αὐτοῦς πεπυρωμένων καὶ ζῶντας. Nunc autem rabidorum, & latrantium, & sese lacertantium, balnea imaginem præbent. Aër verò in iis, mixtus ex humido & igneo, nihil permittit in corpore quiescere, sed omnem particulam eius, & velut atomon, mouet ac perturbat, & sede suâ exagitat, donec restinguamus istos ita incensos & feruentes: aquâ nempe frigidâ, & à loco abductos. Puto autem hæc ad Laconica pertinere, vbi cibos decoquebant, & corpus exinanibant: quæ non semel tangit noster.

²⁸ LAVIS SPECULARIBVS.] Ita assolent. contra ventos obicere specularia (vicem hodie vitrearū) & illos excludere, lucem admittere. Martialis:

Hibernis obiecta Notis specularia pueros
Admittunt soles, & sine fece diem.

²⁹ NON PACATA AQUA.] Scripti, non facta aqua. & discernitur igitur, à delicatis aquâ etiam, ne turbida interueniret, exceptam sacco aut centunculo in canalibus esse.

³⁰ NVNDINIS LAVABANTVR.] Cum in urbem venirent.

³¹ SPURCIORES SVNT.] Meus & quidam, puriores sunt. quod si interrogatione esset, cur displiceat?

³² PASTILLOS RVFILLVS.] Pastilli sunt Græcorum διασπασματα, ὡς ἀναρπάξουσι τοὺς ἰσχυρὰς, ἀπὸ τῆς φύσεως καὶ συνίχθη: Medicamenta, quibus sudores tollunt, amara & alstringentia. Plutarchus *Quest. Coniun. l. cap. vi.* *Vitebantur hircosi.*

³³ DIDICI AB ÆGIALO.] Quem & Plinius memorat inter vineæ nobiles cultores *lib. xiv. cap. iv.* Magna fama & Vetuleno Ægialo, perinde libertino, fuit in Campaniæ turè Linternino, maiorq; etiam fauore hominum, quoniam ipsum Africani colebat exilium. *Vides possessorem villa huius Scipionis fuisse.*

³⁴ AN VTRIVSQVE VERNA SIT SATIO.] Calumniatur, an reprehendit, nescio: illud vereor. Nam milium quidem & Iunio seritur, vt hic noster: sed quid vetat, & Vere seri, vt Virgilius? Imò Plinius inter ea habet, quæ trinâ tempestate anni seruntur, *Æstate, Hieme, Vere.* *Vide lib. xviii. cap. vii.*

35. CVM

A Iunius mensis est quo tibi scribo, iam proclivius in Iulium. Eodem die vidi fabam mentes, milium ferentes. Ad oliuetum reuertor, quod vidi duobus modis dispositum. Magnarum arborum truncos circumcisis ramis, & ad vnum redactis pedem, ³⁵ cum scapo suo transtulit, amputatis radicibus, relicto tantum capite ipso, ex quo illæ pependant. Hoc fimo tinctum in scrobem demisit: deinde terram non aggestit tantum, sed calcavit & pressit. Negat quidquam esse ³⁶ hac (vt ait) spissatione efficacius. videlicet frigus excludit & ventum. minus præterea mouetur: & ab hoc nascentes radices prodiere patitur, ac solum apprehendere, quas necesse est teneras adhuc, & precario hærentes, leuis quoque reueltatio. parum autem arboris ³⁷ antequam obruat radit. ex omni enim materiâ quæ nudata est, vt ait, exeunt radices nouæ. Non plures autem super terram eminere debet truncus, quàm tres aut quattuor pedes: statim enim ab imo vestietur: nec magna pars, quemadmodum in oliuetis veteribus, arida & terorruda erit. Alter ponendi modus hic fuit. Ramos fortes, nec corticis duri, quales esse nouellarum arborum solent, eodem genere deposuit. Hi paulò tardiùs surgunt: sed cum tamquam à plantâ processerint, nihil habent in se horridum, nec triste. Illud etiam nunc vidi, vitem ex arbusculo suo annosam transferri: huius capillimenta quoque (si fieri potest) collegenda sunt, deinde liberaliùs sternenda vitis, vt etiam ex corpore radicescat. Et vidi non tantum in februario positas, sed etiam Martio exacto tenent, & complexæ sunt non suas vltimos. Omnes autem istas arbores, quæ (vt ita dicam) ³⁸ grandiscapiæ sunt, ait aquâ adiuuandas cisterninâ: quæ si prodest, habemus pluuiam in nostrâ potestate. Plura te docere non cogito: ne quemadmodum Ægialus noster ³⁹ me sibi aduersarium parauit, sic ego parem te mihi.

EPIST. LXXXVII.

C FRUGALITAS Seneca, & externorum contemptus: admonitio ad alios, vt sic velint, faciantque. Dissertatiuncula deinde, quibus approbat Fortuita in bonis non esse: dumtaxat Commoda dici posse.

NAVFRAGIVM, antequam nauem ascenderem, feci: quomodo acciderit, non adiicio, ¹ ne & hoc putes inter Stoica paradoxa ponendum: quorum ² nullum esse falsum, nec tam mirabile quàm primâ facie videtur, cum volueris approbabo, inò etiam si nolueris. Interim hoc me iter docuit, quàm multa haberemus superuacua, & quàm faciliè iudicio possemus deponere, quæ si quando necessitas abstulit, non sentimus ablata. Cum paucissimis seruis, quos vnum capere vehiculum potuit, sine vllis rebus, nisi quæ corpore nostro continebantur, ³ ego & Maximus meus biduum iam beatissimum agimus. Culcitra in terrâ iacet, ego in culcitrà. Ex duabus penulis, altera stragulum, altera opertorium facta est. De prandio nihil detrahi potuit. ⁴ paratum fuit non magis

D

35. CVM SCAPO SVO TRANSTVLIT.] Prisci libri, cum rapo suo, aut rapto, aut vt meus, capto. Cuius probat rapum, & ita appellari ipsum caput, quia eâ sit formâ. Mihi, scapo, placebat.

36. HAC, VT AIT, SPISSATIONE.] Ita aliqui scripti: Muretus tamen & adfecte, pisatione: quasi pisatione: quod miror. Non enim ἀσπύσιος pisatio à pifere. Vulgatâ quid clarius?

37. ANTEQVAM OBRVAT, RADIT.] Pincianus correxit, cum antea radix legeretur: placet vel inuitis libris.

38. GRANDISCAPIÆ SVNT.] Græco verbo, μακροκαυλοι: & vel hinc supra probes, de Scapo.

39. ME SIBI ADVERSARIVM.] Aemulum in diuitiis, & vel superare conantem.

EPIST. LXXXVII. I. NE ET HOC IVTES.] Fallor, aut asserendo legendum: vt & hoc. Nam ita nudè positum, Paradoxum est: si explicaret, desinat.

2. NULLVM ESSE FALSVM.] Sunt enim, vt Cleanthes aiebat, ἀπαρὰ τῆς ἀληθείας, & τὴν ἀσπίδιον: præter opinionem, non præter verum. Epictetus, 19. Dissert. 1. Vide me in Manud. III. Dissert. II.

3. EGO ET MAXIMVS MEVS.] Est ille Caspianus Maximus, inter intimos & fidos eius amicos: de quo Tacitus, & Martialis. Notauit ad Taciti Annalem xv. in fine, & locum hunc ibi adde.

4. PARATVM FVIT NON MAGIS HORA.] Meus & quidam, parentium fuit. Hæreo in his vocibus, & totâ clausulâ. quid est, non magis horâ?